

Bon Nadal

Indiferent i al marge de la vida purament administrativa, arriba un moment de l'any, quan la tardor comença a perdre l'or de les seves coloracions variables, quan les castanyes i els panells han passat avall i l'abric ja agraeix la companyia de la bufanda, que trobem algú que ens diu: *Bon Nadal!* o *Bones festes!*

© Arxiu fotogràfic. Ajuntament de Barcelona

La referència al Nadal es fa sempre en singular; el plural només és acceptable si ens referim al Nadal de diversos anys.

Aquests Nadals els passarem a la muntanya.

Aquest Nadal el passarem a la muntanya.

Els nadals de la infantesa.

Per a més informació, podeu consultar el subapartat «Singulars genuïns, plurals innecessaris» del *Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona*.

Les tres grans nits

Abans de Nadal celebrem la *nit de Nadal* (**nit bona*),¹ i podem anar a la *missa del Gall*.

La nit del 31 de desembre és la *nit de Cap d'Any* (**nit vella*), quan les dotze campanades ens ajuden a fer el trànsit d'un any a un altre. Una de les tradicions és menjar *els dotze grans de raïm* (**menjar-se el raïm, *els dotze raïms, *els dotze gotims*). La podem celebrar amb el *cotilló*, un conjunt de serpentines, confeti, espanta-sogres...

L'endemà, l'1 de gener, és el *dia de Cap d'Any* (**any nou*).

Finalment, el 5 de gener arriba la *nit de Reis*, quan hem d'anar a dormir d'hora perquè els Reis no ens trobin desperts.

¹ Els termes en vermell precedits d'asterisc són incorrectes.

Caga, tió!

El **tió** és el tronc on les criatures (i no tan criatures) piquen amb la intenció de rebre regals; **el cagatió** és l'acte de fer cagar el tió. L'expressió adequada és **fer cagar el tió** i no pas **cagar el tió**.

Enguany cagarem el tió a casa l'àvia.

Enguany farem cagar el tió a casa l'àvia.

Guarnim la casa?

Per a fer lluir la casa podem posar un arbre de Nadal i fer un pessebre. El pessebre el decorem amb **molsa**, i hi posem el naixement de Jesús. Una figura que no hi pot faltar és **el caganer**.

De la cadena de flors que pengem a les portes de casa, en diem **garlanda** (**guirnalda*). També podem decorar la casa amb una **ponsètia** (o flor de Nadal), amb **galzeran** (o brusc) i amb **grèvol** (o boix grèvol).

Els dolços

Després dels àpats de Nadal arriben les postres, per si ens hem quedat amb gana. Podem triar entre **massapà**, **neules**, **torrons**...

De torrons n'hi ha de forts, com el d'Alacant o el d'Agramunt, i de fluixos, com el de Xixona o el de crema (**iema*).

Benvolguts Reis d'Orient...

La nit de Reis anem a veure la **cavalcada** (*cabalcata, *cabalgada, *cabalgata, *cavalcata, *cavalgada, *cavalgata).

Els **Reis d'Orient** són **Melcior** (el rei blanc), **Gaspar** (el rei ros) i **Baltasar** (el rei negre). És tradició anomenar-los pel seu color. Se'ls atribueix la condició de savis i mags, i reben el tractament de Ses Majestats (amb majúscula!).

Els presents que els Reis porten al nen Jesús són **or**, **encens** (*incens) i **mirra**.

Aquest dia mengem **el tortell de Reis**, que conté una sorpresa i una fava.

Aprofitem aquesta Nota de llengua per a desitjar-vos Bon Nadal i Feliç any nou,
amb la cançó [Un camell d'Orient](#), de Manel,
i un fragment del Cant I d'El poema de Nadal, de Josep Maria de Sagarra.

*Avui el llavi cansat
vol estrafer l'alegria,
homes de bona voluntat;
avui la llengua impia
sembla com que demani caritat
per esborrar la gran malenconia
del nostre món atabalat.
Del nostre món de crits i arpelles,
de mandrejar encomanadís,
del nostre món cansat i gris,
de miserables coses velles
emmascarades de vernís,
del nostre món tan lluny de les estrelles!*

*Malgrat això, l'alegria
la vull vermella en el meu cant,
trencant la monotonia
del somriure vergonyant.
Malgrat el vestit impotent
i la misèria carnal,
malgrat el pensament
de màquina i asfalt,
jo et vull sentir viva i lluent,
estrella de Nadal,
esgarrinxant el blau del firmament!*